

ŠOLSKI CENTER ZA POŠTO EKONOMIJO IN TELEKOMUNIKACIJE

DIJAŠKO TEKMOVANJE GENERACIJA EURO – ESEJ

AVTORJI:

Mark Jandrlić

Dijana Blažević

Andreja Mičić

Branko Stojčić

MENTOR:

Ksenija Sever Žižek

LJUBLJANA, JANUAR 2021

ODLOČITEV O OBRESTNI MERI V EUROOBMOČJU

POVZETEK TISKOVNE KONFERENCE SVETA EVROPSKE CENTRALNE BANKE

Svet ECB je na tiskovni konferenci, 21. januarja 2021 potrdil spodbujevalno naravnost denarne politike.

Svet ECB je sklenil, da pusti ključne obrestne mere ECB nespremenjene. Pričakovati je, da bodo ostale na sedanji ali nižji ravni tako dolgo, dokler se inflacijski obeti zanesljivo ne približajo ravni, ki je dovolj blizu 2 odstotkoma, vendar pod to mejo. Svet ECB je tudi sprejel, da bo nadaljeval nakupe v okviru izrednega programa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP) v skupnem obsegu 1.850 milijard EUR. Nakupi vrednostnih papirjev v okviru programa PEPP se bodo izvajali vsaj do konca marca 2022 ali pa vsaj tako dolgo, dokler Svet ECB ne oceni, da je kriza zaradi koronavirusa končana.

ECB bo neto nakupe v okviru programa nakupa vrednostnih papirjev še naprej izvajala na mesečni ravni 20 milijard EUR. Pričakovati je, da se bodo mesečni nakupi vrednostnih papirjev izvajali tako dolgo kot bo potrebno, da se vzdržujejo ugodne likvidnostne razmere in spodbujevalno naravnana denarna politika.

Pričakujemo, da bo svet ECB pustil ključno obrestno mero pri 0,00 odstotkih. Predvidevamo tudi, da bodo v Frankfurtu pustili pri 0,25 odstotkih tudi obrestno mero za mejno posojanje denarja ter obrestno mero za deponiranje bančnega denarja, ki ostaja pri - 0,50 odstotka.

EKONOMSKA ANALIZA

Glavna naloga ECB je ohranjanje cenovne stabilnosti, kar pomeni, da se je potrebno izogibati obdobjem inflacije kot tudi deflacije. ECB želi s svojim delom spodbuditi gospodarsko rast, ohranjati stabilnosti cen in zagotoviti stopnjo inflacije tik pod 2%.

Majhna gospodarska rast, spremljana z nizko stopnjo inflacije ali celo deflacijo ter visoko strukturno brezposelnostjo, zlasti mladih, je tista kombinacija, ki se zelo lahko prevesi v negativno spiralo, iz katere se je težko izviti.

Čeprav je svetovni bruto domači proizvod v letu 2020 upadel ter oslabil zaradi koronavirusa in ostalih dejavnikov, med njimi so: slabša rast v predelovalnih dejavnostih, politična negotovost, in upadanje rasti naložb.

Po upadu BDP-ja v euroobmočju, naj bi v naslednjih letih sledilo okrevanje, pri čemer bo gospodarska aktivnost šele v letu 2023 dosegla raven pred epidemijo. Razmere na trgu dela so se poslabšale in sprejetje interventnih ukrepov za ohranjanje delovnih mest in njihovo podaljšanje je malo ublažilo poslabšanje razmer na trgu dela.

Stanovanjske razmere na številne načine vplivajo na kakovost življenja ljudi: zagotavljajo zatočišče, varnost, zasebnost ter prostor za sprostitev, učenje, delo in življenje. Sredstva namenjena naložbam v stanovanja se zvišujejo, a so še vedno zelo nizka (okoli 1 odstotka).

Stopnja brezposelnosti se v everskem območju povečuje zaradi posledic pandemije. Povprečna stopnja brezposelnosti se je na ravni držav z eurom povzpela na 7,4% odstotka.

Eurostat sicer pri merjenju brezposelnosti uporablja metodologijo Mednarodne organizacije za delo (ILO), ki za brezposelne upošteva vse tiste, ki aktivno iščejo delo v zadnjih štirih tednih in so pripravljeni začeti delati v prihodnjih dveh tednih. Pri tem opozarja, da so ukrepi za zajezitev epidemije covid-19 v Uniji izrazito povečali število prošenj za pomoč brezposelnim.

GIBANJE CEN

Pandemija covid-19 je drastično vplivala tudi na gibanje cen surove nafte. Trenutno so te precej nižje, kot smo bili vajeni v zadnjih letih, posledice pa bodo še dolgo vplivale na naftno industrijo.

Zmanjšana potreba po nafti nas je obogatila za še eno krizno izkušnjo, ki se bo v prihodnosti neizbežno ponovila, po prelomni točki pa morda ne bo več poti nazaj. Govoriti o tem, kako bo ta sprememba vplivala na ekonomijo in avtomobilsko industrijo, je še prezgodaj, a pri strokovnjakih poceni gorivo vzbuja strah.

Zgodovinski trendi namreč namigujejo, da trenutni prihranki ne bodo prinesli dolgoročne koristi, saj bo razliko treba odplačati kasneje. Veliko bo odvisno tudi od Organizacije držav izvoznic nafte, katere države članice se v bitki za večji tržni delež morda ne bodo držale medsebojnih dogovorov za uravnoteženje in stabilizacijo naftnega trga. Posledice koronavirusa skupaj z dolgoročnim načrtom po zmanjšanju svetovnih potreb po nafti pa znajo ceno naftnih derivatov zaradi ekonomije obsega dvigniti rekordno visok.

DENARNA POLITIKA

RAST DENARJA

Naloga denarne politike je ohranjanje stabilnosti cen. Glavni instrumenti denarne politike so obvezne rezerve, odprti ponudbi in operacije odprtega trga.

Likvidnostni ukrepi pa držav članic ne sme odvracati od strukturnih reform. Države članice evroobmočja naj utrdijo svoje finance, ampak na način, ki je prijazen do rasti, to pa je mogoče narediti z zmanjšanjem javnih izdatkov in znižanjem davkov. Če bodo vlade preveč popustljive bomo imeli območje z najvišjimi davki na svetu, to pa nikakor ne pripomore k rasti.

Kot se je pokazalo, je rast širokega denarja (M3) januarja 2020 znašala 5,2%, kar pomeni, da se je po nedavnih rekordnih vrednostih nekoliko umirila. Rast denarja je še naprej odraz sedanjega bančnega kreditiranja zasebnega sektorja ter nizkih oportunitetnih stroškov imetja instrumentov M3 v primerjavi z drugimi finančnimi instrumenti. K rasti širokega denarja še naprej največ prispeva ožji denarni agregat M1.

Posojila zasebnemu sektorju so v letu 2020 rasla. Medletna rast posojil gospodinjstvom se je povečala na 3,7% v primerjavi z 3,6% v decembru 2019. Medletna rast posojil nefinančnim družbam je ostala nespremenjena na ravni 3,2%, kar potrjuje umirjanje rasti od jeseni 2019 dalje ter verjetno odraža značilno zapoznelo odzivanje na preteklo oslabitev gospodarstva. Na splošno bo spodbujevalno naravnana denarna politika prispevala k ohranjanju ugodnih pogojev bančnega posojanja in tudi v prihodnje olajševala dostop do financiranja vsem, tudi tistim, ki so jih posledice koronavirusa najbolj prizadele, še posebno pa malim in srednje velikim podjetjem.

V običajnih recesijah ti ukrepi zadostujejo, težava pa je, kadar je izpad agregatnega povpraševanja trajnejši oz. se recesija podaljšuje brez znamenj okrevanja. Takrat monetarna politika ne more narediti nič več, saj gospodarstvo zaide v likvidnostno past. Monetarna politika je neučinkovita saj obrestnih mer ne more znižati pod nič, hkrati pa zaradi podaljševanja recesije raven cen zdrkne proti ničli ali celo v deflacijo. V tem primeru bi bila lahko učinkovita vlada z javnimi investicijami s katerimi bi zagnala gospodarstvo. V Evropi pa vlada ideologija, ki je proti fiskalnemu ukrepanju in povečanju javnofinančnih izdatkov.

NAVZKRIŽNO PREVERJANJE/ POVZETEK

Če povzamemo, je navzkrižna primerjava rezultatov ekonomske analize s signali iz denarne analize pot pokazala, da je potrebno spodbujevalno naravnana denarna politika, da se bo inflacija v srednjeročnem obdobju zanesljivo približevala ravni pod 2%, vendar blizu te meje. Kar zadeva javne finance, je sedaj potrebna ambiciozna in usklajena naravnost javnofinančnih politik zaradi slabih obetov ter preprečitve nadaljnje uresničitve navzdol usmerjenih tveganj. Nekatere vlade so že sprejele, da bi zdravstvenemu sektorju zagotovile zadostne vire ter nudile podporo prizadetim podjetjem in zaposlenim. Potrebni so zlasti ukrepi, kot je zagotavljanje kreditnih jamstev, ki bodo dopolnjevali in krepili danes sprejete ukrepe denarne politike. V euroobmočju in evropskih institucij je potrebno da ukrepajo takoj, učinkovito in skupaj v odziv na posledice nadaljnjega širjenja koronavirusa.

ZAKLJUČEK

Na podlagi ekonomske in denarne analize ter navzkrižnega preverjanja pričakujemo, da bo svet ECB pustil ključno obrestno mero pri 0,00 odstotkih. Predvidevamo tudi, da bodo v Frankfurtu pustili pri 0,25 odstotkih tudi obrestno mero za mejno posojanje denarja ter obrestno mero za deponiranje bančnega denarja, ki ostaja pri - 0,50 odstotka.

Za zmanjševanje strukturne brezposelnosti in pospeševanje rasti potencialnega BDP v euroobmočju bo potrebno hitreje izvajati strukturne reforme, ki morajo biti usmerjene v dvig produktivnosti in izboljšanje poslovnega okolja.